

HỘI ÁI HỮU BIÊN HOÀ

Website: <https://www.bienhoatx.com>

Email liên lạc: datlam1951@yahoo.com

Hội Ái Hữu Biên Hoà hân hạnh giới thiệu đến quý vị bài: **Tản Mạn Biên Hoà: Cây Dầu-Ông Táo Sau Miếu Bình Long** của đồng hương **Trần Văn Linh** đóng góp trên diễn đàn. Hội chân thành cảm tạ tác giả. Kính mời.

Trân trọng.



CÂY DẦU-ÔNG TÁO SAU MIẾU BÌNH LONG

Trần Văn Linh

Miếu Bình Long nằm day mặt ra bầu “Mặt Cật” và day lưng ra sát mé sông Đồng Nai. Từ xa nhìn vào miếu này thấy tường còn trắng, nhưng mái ngói đã rêu phong, miếu có vẻ nghiêm trang, u tịch nhờ ẩn hiện mập mờ trong một đám cây dầu cao lớn cạnh

lá rậm ri bao phủ hai bên và phía sau miếu. Đám dầu này chạy xuống đến mé nước của sông Đồng Nai, chỉ chừa trống lối 20 thước tây dùng làm bến cho con đò Long Chiến đưa sang làng Tân Hoà, bên đó có con đường đá đỏ chạy về phía chợ Tân Uyên. Dân đi trên sông Đồng Nai, khi đi ngang qua miếu Bình Long thường trầm trồ ngắm nghía đám dầu tươi đẹp và đặc biệt chú ý vào một cây dầu to lớn, cao hơn đồng bọn cả một cái tàng, đứng gần mé nước phía bên trái của bến đò. Những người biết chuyện giải thích cho khách lạ rằng: đó là “*cây Dầu-ông Táo*” của miếu Bình Long, rất linh thiêng, đừng có phê bình và bàn tán hồ đồ mà mang họa.

Dân làng Bình Long nói chung và dân xóm Miếu nói riêng ai cũng tự cho là biết ít nhiều về cây Dầu-ông Táo, nhưng nếu ai thắc mắc hỏi cây dầu này được mấy tuổi và kể từ trào nào người ta bắt đầu đem các ông Táo bị phế thải, và những bình Vô sứ miệng đến sắp hàng ở dưới gốc, để cây dầu này được danh xưng là cây Dầu-ông Táo... thì chắc ít có người dân làng nào có thể trả lời câu hỏi hắc búa này được. Dầu sao, vào mấy năm trước đệ nhị thế chiến, khi đám trẻ của làng Bình Long (trong đó có tôi, người viết bài này) đi học ở trường Tân Uyên, thì cây dầu này đã to lớn vượt hẳn mấy cây dầu kế cận, đoán chừng hai người lớn dang tay ra ôm cũng không giáp nổi, và theo người lớn nói thì nó có thể cao hơn 20 thước tây. Vô số ông Táo bị sứ mẻ và lẻ tẻ vài ông Bình Vô để ăn trà sứ miệng đã được người ta đem sắp hàng đầy dãy chung quanh cây dầu, hàng dưới chật rồi thì người ta chạt chông mấy ông mới đến lên trên. Xen lẫn trong đám đông đó người ta luôn thấy nhiều nắm chân nhang tro troi, nhiều cây đèn cầy tắt từ hồi nào, những mảnh giấy tiền, vàng bạc rải rác trên mặt đất. Đó là dấu vết của việc các bà nội trợ ở xóm Miếu hay xóm Rạch (Long Lộc) đến cúng ông Táo

về những ân huệ đã qua, hoặc đến thỉnh cầu một vài ân huệ mới nào đó.

Trong trật tự và tôn ti của mấy vị thần, thần ông Táo là thần ưu đãi của các bà nội trợ, còn vị Thần Hoàng do vua ở Huế sắc phong, thờ ở trong miếu là thần ưu đãi của các ông. Mỗi khi mấy tờ báo Xuân về đến làng, các ông xúm nhau xem và cười to châm biếm khi thấy hình vẽ ông Táo châu Thượng Đế mặc áo thụng đội mũ cánh chuồn, chân mang hia, nhưng không có bận quần, hai ống chân trần đầy lông lá xồm xoàm. Tuy nhiên các bà không biết chữ, không biết đọc, các sự xoi mói không hề làm suy giảm tín ngưỡng của các bà đối với ông Táo. Kinh nghiệm cho thấy khi các bà để lạc một tờ giấy bạc mới tinh, một chiếc cà-rá, một đôi bông tai, khi con gà trống của nhà chạy theo một con gà mái ở trong xóm, nếu thành tâm vái ông Táo thì có cơ tìm lại được. Vì vậy, trong bếp núc người ta thường ghi câu van vái “*Xin ông Táo chỉ giùm...được sẽ cúng nải chuối*”. Không ai biết được tỉ lệ thành công trong các thỉnh cầu đó, nhưng đám học trò về chuyên dò chiều vẫn thường thấy giữa đám ông Táo, Bình Vôi, những cây đèn cây leo lét sắp tắt và những nén nhang nghi ngút sắp tàn rụi do các bà đem đến cúng, chuối thì các bà thường đem về.

Bọn học trò đi học ở Tân Uyên đều là con nhà nông, sáng sớm phải dậy ăn cơm với gia đình trước khi trời mọc, xong, gia đình ra đồng làm lụng, bọn học trò xách gói cơm để ăn trưa và ôm cặp sách vở ra bên đò để tán dóc và chờ đi chuyên đò sớm với mấy chị đi buôn bán ở chợ Tân Uyên.

Vào những buổi sáng trước Tết trời lạnh thấu xương, làm mướt da của những bàn tay nhỏ, bọn học trò xúm nhau lượm lá dầu

khô, bươi đồng lửa bữa trước tìm những cục than hồng và làm sổng dậy bên đám ông Táo một đồng lửa bập bùng để sưởi ấm bàn tay và tình bè bạn. Trước Tết cũng là lúc nông dân lựa chọn những buổi chiều tối lặng gió để đốt lá mía khô trên đất vừa cày, ước mong tro tàn đem lại một mùa mía tốt. Lửa lá mía đỏ cả góc trời và nhuộm hồng mấy đám mây bạc lang thang trên vòm trời mù mịt. Lửa lá dầu...lửa lá mía, những đám lửa thường bập bùng trở lại trong đêm tối của ngày qua!

Làng Bình Long cũng như các làng khác ở dọc hai bên bờ sông Đồng Nai có phước được sống những ngày tháng bình an, trong suốt thời gian đệ nhị thế chiến. Khi Nhật Bản đầu hàng chấm dứt chiến tranh ai cũng tưởng vùng đất Tân Uyên sẽ vĩnh viễn thoát khỏi được họa chiến tranh. Không ai dè chỉ nội một tuần sau, vào cuối tháng 8-1945, Việt Minh cướp chánh quyền trên toàn quốc. Tại Biên Hoà, sau khi Việt Minh tổ chức xong chánh quyền tỉnh, tỉnh ủy Biên Hoà Hoàng Minh Châu liền dời các cơ quan tỉnh lên quận lỵ Tân Uyên nằm sát rừng để dễ bề rút lui khi bị tấn công. Quân đội Pháp hành quân tái chiếm quận lỵ Tân Uyên vào ngày chót của năm 1945. Liên đó Việt Minh ra lệnh tiêu thổ kháng chiến Tân Uyên và chỉ trong vòng một đêm, cái châu thành nhỏ nhưng xinh đẹp và trù phú đó đã trở thành một vùng ngói đỏ tường xiêu. Hơn một năm sau đến phiên quân đội Pháp mở cuộc hành quân đốt sạch nhà cửa chùa chiền của những làng nằm dọc theo hai ven sông Đồng Nai từ Tân Uyên đến Sông Bé và thác Trị An để lập một vùng cấm địa, vườn không, nhà trống. Làng Bình Long bị đốt sạch trong chiến dịch đó. Miếu Bình Long chỉ còn là một đồng gạch ngói vụn nằm giữa đám cây dầu đứng ử rữ bên sông, vắng bóng người, ban đêm có đám giao liên của Việt Minh lén qua lại, ban ngày có lính Pháp đóng đồng ở Cây Đào tuần tiễu.

Chiến tranh làm trở ngại việc khai thác rừng khiến cho gỗ dùng xây cất ở mọi nơi trở nên khan hiếm và đắt đỏ. Do đó, đám dầu của miếu Bình Long, như là cây dầu ông Táo to lớn đã trở thành mục tiêu sự ham muốn của một số người bất lương có ý đồ đốn trộm. Nhưng họ biết họ không thể qua mặt được đồn Cây Đào của Pháp, nên đến đó điều đình ăn chia. Sau khi được sự thoả thuận của chúng, việc đốn và tẩu tán đám dầu không khó khăn vì miếu Bình Long được nối liền với con đường Bình Ninh – Biên Hoà bằng một con đường làng ngắn và tốt. Việc đốn một cây dầu chỉ cần hai lạng cưa của máy, một lạng dứt gốc, một lạng dứt ngọn, rồi kê xe vào kéo cái thân cây sông đuột đi thủ tiêu ở các trại cưa một cách êm ru. Họ gặp khó khăn với cây Dầu-ông Táo quá to và nặng, nhưng nhờ dụng cụ nặng của lính Pháp, rốt cuộc họ cũng nhổ đi được. Bọn người nuốt trôi đám dầu tron tru tưởng là xong chuyện, không dè ở đời nhiều nỗi quanh co có thể đem lại những bất ngờ chua cay về sau.

Sau hội nghị Genève 1954 đình chiến và chia hai lãnh thổ, chánh phủ Ngô Đình Diệm, đang cầm quyền, cho phép dân chúng bị chiến tranh di tản trở về nền nhà cũ đề tìm cách tạo dựng lại cuộc đời. Dân làng Bình Long cũng như dân của các làng khác ở dọc hai bên bờ sông Đồng Nai, trở về nền cũ xây cất những mái nhà tạm thời, sửa sang ruộng và đất trồng mía để trở lại nghề mía ruộng cổ truyền.

Sau vài mùa lúa mía thành công, có lúa đầy bờ, dân làng Bình Long liền nghĩ đến việc xây cất lại các miếu bị tàn phá. Dân làng còn nghèo nhưng các bà con lưu lạc đi làm ăn ở chợ Biên Hoà và Sài Gòn hứa giúp đỡ. Nhiều viên chức việc làng đã về hưu như ông Ba Hàu và nhiều ông khác sẵn sàng hợp thành ban tái

thiết và trông nom sự xây cất. Mọi người đều sở cậy vào sự trợ giúp của ông Trần Bá Thành, người sanh trưởng ở Xóm Rạch (hay xóm Long Lộc) ở trên xóm Miếu lồi nửa cây số. Ông Thành là người có thiện chí luôn luôn sẵn sàng giúp đỡ bà con và làng xã. Ông vào làm sở công an của Pháp trước đệ nhị thế chiến vào đầu thập niên 30, dưới trào cò Bazin. Nhờ thông minh, bất thiệp, có sáng kiến, ông tạo được mau chóng một địa vị khá quan trọng trong sở. Khi ngành công an được trao lại cho thẩm quyền quốc gia thì ông Thành là một trong những người lãnh đạo. Sau khi phục vụ đủ mấy chánh phủ quốc gia, kế tiếp đến trào chánh phủ Ngô Đình Diệm ông lập được công trạng trong việc dẹp loạn Bình Xuyên nên được ông Diệm ban cho quân hàm Trung Tá và cử vào chức vụ Giám Đốc Cảnh Sát và Công An Nam Phần Việt Nam.

Tức nhiên, ông Thành hoan nghinh việc tái thiết miếu Bình Long, giúp đỡ tài chánh và khuyến khích. Nhờ vậy, việc xây cất khởi đầu trong sự vui mừng của dân làng. Đến một lúc việc xây cất bị ngưng trệ vì thiếu nhân công, ông Thành đã không ngần ngại phái một đám lính cảnh sát về nằm ở miếu Bình Long, trên danh nghĩa là để lo bảo đảm an ninh nhưng thật sự là để tham gia vào sự xây cất miếu. Dân chúng Bình Long nhiệt liệt hoan nghinh và tự hào, trong khi đó ở vài làng kế cận có người bàn tán về một sự sử dụng lính mà họ cho là không hợp lệ. Trong ban xây cất có nhiều người còn uất ức về việc những kẻ đốn trộm đám dầu của miếu Bình Long và đã cả gan dám đốn cây dầu ông Táo, một sự xúc phạm thánh thần không tha thứ được, và đề nghị đi kiện kẻ phạm pháp. Ông Thành là người có nhiều kinh nghiệm khuyên nên điều đình trước, vì bọn trộm nay ở vào một thế yếu bởi bọn lính Pháp che chở họ đã rút về nước và trật tự trở lại, các toà án hoạt động hữu hiệu hơn, bọn họ có thể bị

truy tố và bị tù rạc. Quả nhiên, sự điều đình có kết quả tốt, bọn người đôn trộm dầu đã thoả thuận trả ngay một số tiền bồi thường đáng kể rất cần thiết để hoàn tất công việc xây cất.

Các phụ nữ trong làng tin chắc mẽm là thần ông Táo còn linh thiêng, thần đã xui khiến, bắt buộc bọn trộm phải bồi thường, các bà gạt bỏ cái nguồn dư luận cho rằng cuộc điều đình có kết quả tốt nhờ ảnh hưởng của một ông lớn. Nhờ sự đồng tâm nhứt chí của dân làng và sự trợ giúp từ nhiều phía, miếu Bình Long mới được kiến thiết rộng lớn hơn miếu cũ. Nhiều người tự động mua và biếu bàn ghế, lư hương, chân đèn, tàn lộng, màn trướng, nhạc cụ. Lễ tế thần đầu tiên rất long trọng được mọi người tham dự và vui mừng. Nhưng người ta để ý có nhiều bà ở xóm Miếu nhìn ra một gốc dầu trọi nằm gần bến đò, vẻ mặt ưu tư có lẽ đang mơ tưởng một cây dầu nhỏ sẽ lớn lên vượt bụi, và sẽ qui tụ được một số ông Táo, Bình Vôi để trở thành cây Dầu-ông Táo mới của làng Bình Long...sau nhiều thế hệ.

Trần Văn Linh